

Barack Obama, Premi Nobel de la Pau 2009

Rafael Grasa, President de l'ICIP

Un premi que pesa

La sorpresa ha saltat: Obama, Nobel de la Pau enguany! Copenhaguen digué que no a Chicago-Obama, Oslo ha dit que sí a Washington-Obama, al president dels Estats Units que Europa adora i en el que confia. En suma, l'Obama taumaturg, l'esperança negra del món occidental.

Sabíem que Obama havia estat nominat, però també ho havien estat Hugo Chavez, Fidel Castro o Sarkozy. No era previsible que hom li donés el Premi: com a molt es pensava que, en funció dels resultats de la Conferència de Revisió del Tractat de No-prolifерació Nuclear (maig 2009) i de l'evolució de les propostes –parcialment pactades amb Rússia– d'escurçar els arsenals nuclears, sobretot en armes obsoletes i en una quantitat clarament insuficient a la possible acceptant la lògica de la dissuasió nuclear, l'any que ve podia ser el seu any. Altrament dit, fins i tot les propostes explicitades sobre desarmament nuclear, i encara lluny de ser reals, són insuficients, sobretot perquè no aborden el tema cabdal, evitar la creació de noves armes i de nous vectors de llançament, el que implica disposar d'un sistema de prohibició total de tot tipus de proves nuclears.

Tanmateix, el Comitè, nomenat pel Parlament noruec però autònom, li ha donat enguany, l'any en què ha assumit com a president, l'any en què debuta com *rookie*. La raó: els seus **“extraordinaris esforços per reforçar la diplomàcia internacional i la cooperació entre pobles”**. En la roda de premsa, hom ha afegit com a mèrits l'aposta pel multilateralisme, el seu impuls al desarmament nuclear i el seu compromís amb el diàleg i la negociació com a mètode de solució de controvèrsies internacionals. Ni un sol fet material, res concret que destacar, llevat de la renúncia –cantada- a l'escut antimíssils a l'Europa oriental.

Per què, doncs, el premi?

Al meu parer, darrera la concessió hi ha una barreja d'esperança, de desig d'acabar amb l'etapa nord-americana i internacional anterior, a més d'una dosi de *bonisme* i d'admiració europea incondicional cap a la seva persona. Al Comitè sembla haver-li escaigut dir “sí, vostè vol i pot, i el món el necessita i vol que el salvi”. A punt de celebrar els vint anys de la fi de la guerra freda, hom li demana que enterri definitivament una altra guerra, la sorgida a partir de la “guerra global contra el terror”, “l'eix del mal” o els atacs anticipatoris com a estratègia de seguretat practicada arreu del planeta pel president Bush. La raó de fons de la concessió sembla ser, doncs, un intent, quasi desesperat, de reforçar el seu prestigi internacional, una manera de demanar-li que no alteri la seva agenda i tarannà internacional, malgrat els creixents problemes de l'agenda domèstica. Clar i català, una clara desconfiança en altres lideratges.

Especulant, gosaria dir que l'esperança que desperta el diferencia de la concessió a d'altres presidents dels Estats Units, com el president Theodor Roosevelt l'any 1906, on es va adduir

justament la seva contribució a l'assoliment de diversos tractats de pau. El desig d'enterrar el passat és segurament darrera la referència reiterada d'Obama a components bàsics de l'ordre internacional des de fa dècades, abandonats i ridiculitzats pels *neocons* durant l'etapa Bush, com el multilateralisme, la resolució pacífica de controvèrsies, el diàleg, la negociació de bona fe o el vell principi jurídic que els pactes i acords s'han de complir.

Per tant, no es pot estar en contra del premi a la seva persona, en no ser un desprestigi i una deshonra per a llista de premiats, com en d'altres casos. Res no ha fet que el faci indigne, però res tampoc que el justifiqui. Cal recordar al respecte que Gandhi va ser nomenat diverses vegades i mai no el va rebre, tot i que l'any de la seva mort, 1948, no es va concedir el premi en creure que li hauria tocat i no poder-li concedir a títol pòstum.

Per tant, és el premi menys justificat de la història, pel que fa a la persona que el rep en el moment que el rep, un brindis al sol. Fem però de la realitat virtut. Atès que Obama és premi Nobel de la Pau abans de despenjar-se, cal crear una campanya internacional que li digui, senyor Obama, ha rebut un premi a prova, un encàrrec. Confiem en vostè i li recordem l'agenda dels propers anys.

En suma, l'ICIP li dirà, president Obama, el felicitem, però ens reservem l'opinió: la justícia o no de la concessió, en clau comparada, dependrà almenys per a nosaltres, del següent:

- a. Del que diguin les noves Estratègies de Seguretat i Defensa nord-americanes, a punt de ser conegudes.
- b. Dels canvis en la despesa militar, als Estats Units i al món, que s'haurien de percebre ja l'any 2010 i permetre, vint anys després, un real dividend de la pau.
- c. Dels èxits agosarats en la revisió del Tractat de No-prolifерació Nuclear, que en bona part depenen de la bona fe de les potències nuclears, que han de reduir sensiblement els seus arsenals i no només eliminar armes obsoletes (prolifерació vertical).
- d. De l'impuls a d'altres campanyes i temes de desarmament, com les armes químiques i biològiques, o les armes petites i lleugeres.
- e. Del suport real al multilateralisme, posant novament en el centre el paper de les Nacions Unides i la reforma llargament bandejada.
- f. De l'impuls decidit a les negociacions a Orient Mitjà i els avenços reals vers una pau justa, duradora i, a llarg termini, inclusiva.
- g. I dels canvis, a millor, en els dos grans fronts militars dels Estats Units: Afganistan i Irak.

Curt i ras, mai un Premi Nobel de la Pau havia estat tan fàcil de guanyar (el primer cop que una persona és nominada, quelcom que ja havia passat força vegades, i al poc temps de tenir un càrrec i comprometre's amb una causa, quelcom sense precedents), però mai tampoc un Premi Nobel pesa tant per al futur. La càrrega de la prova està en mans d'Obama i de Washington.